

Het duurde slechts negen maanden om zowel de VVD als het kabinet-Jetten te onttakelen

Posted on 14 november 2026 by Syp Wynia

Afgaand op het aantal minister-presidenten leek Nederland best een stabiel land. Ruud Lubbers, Wim Kok, Jan Peter Balkenende en Mark Rutte behoren tot de langstzittende premiers van Nederland. Lubbers en Rutte braken zelfs records. Maar die schijn van stabiliteit – die kan onmogelijk meer worden opgehouden.

Drie van de vier Rutte-kabinetten begonnen ook al met lange kabinetsformaties of eindigden in droefenis, het kabinet-Schoof haalde het eerste jaar niet en het heeft er alle schijn van dat het met het kabinet-Jetten dezelfde kant op gaat. Wat is er in het saaie landje aan de Noordzee gevaren?

Laten we eens in sneltrein naar de afgelopen twaalf maanden kijken. D66-leider Rob Jetten werd verrassenderwijs winnaar van de Kamerverkiezingen, zij het met evenveel Kamerzetels als de PVV van Geert Wilders. Jetten klitte al gauw samen met Henri Bontenbal van het CDA, die eveneens de koning te rijk was met een

wonderbaarlijke wederopstanding van 5 naar 18 zetels in de Tweede Kamer.

Doorpakkers en optimisten

De leiders van D66 en CDA waren het een jaar geleden opvallend snel eens. Waarbij het al eerder opviel dat het CDA van Bontenbal qua geestesgesteldheid opvallend op het D66 van Jetten was gaan lijken: D66 met hooguit een calvinistisch tintje.

D66 sloot JA21 als coalitiepartner uit en de VVD sloot Pro uit vanwege de als radicaal beschouwde fusiepartner GroenLinks, waarna aansluiting van de VVD bij de combi D66-CDA overbleef als minderheidscoalitie. Het was vanaf den beginne geen gelukkig huwelijk.

Er was eind januari een regeerakkoord en al eind februari een nieuw kabinet: een stuk sneller dan bij de meeste eerdere kabinetten. Dat was ook de opzet van Rob Jetten en in zekere mate ook van Henri Bontenbal. Zij waren naar eigen idee een nieuwe generatie van doorpakkers, probleemoplossers en optimisten en dat wilden ze ook laten zien door nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart een kabinet op het bordes te brengen. *Het kon wel!*

Geen premier van alle Nederlanders

De eerste weeffouten zaten al meteen in de coalitie die het kabinet-Jetten moest dragen. Het eerste probleem: premier Rob Jetten zelf. Om draagvlak in het parlement te hebben is het niet onhandig draagvlak in het land te hebben en Jetten heeft het nooit in zich gehad een premier van alle Nederlanders te worden. Zijn partij is ook te veel een netwerk van kosmopolitisch ingestelde hoogopgeleiden met een neiging neerbuigend naar de rest van het volk en de daar heersende opvattingen te kijken. Een volkspartij zal D66 nooit worden.

Dat hautaine en het idee dat je een land kunt regeren met al dan niet geacteerd optimisme speelde het kabinet vanaf den beginne parten. Tot begin deze maand heeft het kabinet-Jetten, noch de coalitie achter dat kabinet, ook maar een seconde kunnen overtuigen door gezamenlijk draagvlak te zoeken bij oppositiepartijen.

Dilan won de formatie

Jetten leek heel gemakzuchtig blind te vertrouwen op de Rutte-doctrine, die luidt

dat er in dit land altijd voldoende 'constructieve' partijen in de oppositie klaar staan om het kabinet te helpen als er ergens geen meerderheid is. Maar Rutte kan stroopsmeren en spiegeltjes en kraaltjes uitdelen als de beste en desnoods zijn hele verkiezingsprogramma opzij zetten voor de macht. Dat moet Jetten nog leren.

Voor de haast van Jetten en Bontenbal om snel op het bordes te staan betaalden zij tweeën een hoge prijs in het regeerakkoord. Die onderhandelingen werd glansrijk gewonnen door de VVD van Dilan Yesilgöz, die daarbij een door haar voorganger Mark Rutte aan de pas herkozen Amerikaanse president Donald Trump ontleende stelregel aanhield.

De door Rutte aan Trump ontleende richtlijn luidde dat de verzorgingsstaat (uitkeringen, zorg, pensioen) in een Navoland als Nederland nu diende te wijken voor de veiligheid. Zo geschiedde: in het akkoord van D66, VVD en CDA van eind januari 2026 was de hele Trump-Rutte-Yesilgöz-agenda leidend. De pensioenleeftijd moest omhoog en er diende bezuinigd op uitkeringen en zorguitgaven – in wezen om de defensie-uitgaven te verhogen van 2 procent (een nog maar net bereikte verhoging) naar al met al 5 procent van het nationaal inkomen.

Uitkeringen voor wapens

Maar zo helder als secretaris-generaal Rutte van de Navo eerder was geweest over de noodzakelijke bezuinigingen op de in Nederland toch zo geliefde verzorgingsstaat, zo onhelder waren Jetten, Yesilgöz en Bontenbal over het directe verband tussen lagere uitkeringen en hogere defensie-uitgaven.

Al snel bleek dat D66 en CDA helemaal niet zo blij waren met de bezuinigingsconcessies die ze in alle haast aan de VVD hadden gedaan. En al even snel begon het afbladderen van de VVD-winst uit de formatie. De uitgaven voor ontwikkelingshulp gingen stiekem omhoog. De op termijn verhoogde AOW-leeftijd werd geschrapt. Mede door toedoen van de uit de dood opgestane vakbond FNV kon Jesse Klaver van Pro vanuit de oppositie zegevieren over geschrapte of gekorte bezuinigingen op uitkeringen.

En dat was nog maar het begin van de zegetocht van Klaver, die zich gaandeweg ontwikkelde tot schaduwpremier. Niet alleen VVD-leider Yesilgöz, maar ook VVD-minister van Financiën Eelco Heinen werden nu juist de verliezer. De VVD zag niet alleen de dekking voor de extra defensie-uitgaven wegsmelten, maar zag ook de reputatie van de zuinige VVD-minister als sneeuw voor de zon verdwijnen. De

eersten zullen de laatsten zijn en dat was deze keer de VVD.

Bontenbal keert zich tegen de VVD

Al begin 2026 was het duidelijk dat het kabinet-Jetten moeite zou hebben Prinsjesdag 2026 te halen. Zo bleek ook. Aanvankelijk niet eens zozeer omdat ze onvoldoende steun bij de oppositie had opgehaald, maar curieus genoeg omdat de coalitiepartners het ook onderling oneens waren. In de zomer ontpopte vooral Henri Bontenbal zich als opponent van de VVD in het algemeen en van VVD-minister van Financiën Eelco Heinen in het bijzonder. De D66-affiliatie met de PvdA – nu opgegaan in Pro – is al zo oud als D66 zelf, maar de afkeer van CDA-leider Bontenbal van de VVD en de hang naar Pro en Jesse Klaver werd nu ook heel manifest.

En toen besloot de wrakke coalitie in de eerste dagen van november ook nog eens elkaar vrij te laten in het aangaan van besprekingen met oppositiepartijen in een poging een meerderheid te vinden voor het Belastingplan 2027. Vervolgens reden de twee facties (D66 en CDA enerzijds en de VVD anderzijds) onstuitbaar op elkaar af.

Jesse's 'Miljonairsbelasting' bleek de splijtzwam

Jan Paternotte van D66 en Henri Bontenbal van het CDA wisten niet hoe snel ze zich bij Jesse Klaver van Pro moesten vervoegen, waarna Klaver er moeiteloos in slaagde een 'Miljonairsbelasting' aan hen op te dringen. De VVD heeft nog een machteloze poging ondernomen om met de rechtse oppositie een deal te maken, maar kreeg van Paternotte en Bontenbal het mes in de rug gestoken – dat is althans het beeld dat men laat beklijven. Al was de VVD er zelf natuurlijk ook bij, toen de afspraak werd gemaakt dat alle coalitiefracties op eigen houtje buiten de coalitie steun mochten vergaren.

Hèt beeld van wat er zich op 11, 12 en 13 november 2026 over de in chaos ineenzakkende coalitie ontrolde is het plaatje waarop te zien is hoe Paternotte en Bontenbal kort voor de stemmingen over het Belastingplan in grote haast en met de hoed in de hand op bezoek zijn bij de islamitische partij DENK om daar in ruil voor wat politieke cadeautjes een stem voor dat door Jesse Klaver aangepaste Belastingplan binnen te halen en zo de eigen coalitiepartner opzichtig te vernederen en voor het hoofd te stoten.

Paternotte en Bontenbal kwamen als loopjongens van oppositieleider Klaver het Belastingplan van VVD-minister Heinen redden, terwijl de VVD-Kamerleden er uit afkeer van de Miljonairstaks van Klaver tegen stemden. Hoe ziek wil je het al met al hebben?

Klaver zelf glorieerde ondertussen: hij sprak van een 'centrumlinkse overwinning' en maakte met zoveel woorden duidelijk dat het wat hem betreft nog maar het begin is. Daar zou hij best eens gelijk in kunnen hebben.

Pikant: als Jesse Klaver naderende verkiezingen mede op basis van zijn huidige schaduwpremierschap zou weten te winnen en zo de volgende premier weet te worden, dan markeert dat tevens het einde van een zeer onsuccesvol premierschap van Rob Jetten. De PvdA (Pro) en D66 zijn immers doorgaans communicerende vaten. Jetten werd mede premier dankzij stemmen van links, maar die stemmen gaan net zo makkelijk weer terug naar Klaver. En Nederland is dan een premier verder, de derde in een paar jaar.

Minstens zo treurig is het, dat ruwweg de helft van de Nederlanders zichzelf als rechts ziet, maar dat zowel de 'rechtse' premier Mark Rutte als de linksere premier Rob Jetten het land trakteren op overwegend als links ervaren beleid. Terwijl ook het 'rechtse' tussenkabinetje-Schoof onmachtig bleek om het verschil te maken.

Linksvoelend Nederland wordt steeds kleiner, maar domineert het overheidsbeleid, met immigratiebeleid dat tot geen enkele inperking leidt, met een aanhoudende overdracht van macht en geld aan Europa, met ondanks aanhoudende mislukkingen de voortgaande ambitie om klimaatkloploper te zijn. En met een economie die verder verstikt raakt door natuurnormen die nergens ter wereld zo streng zijn. En dan moet het kabinet-Klaver nog beginnen.

Roelof Bouwman en Syp Wynia *bespreken in deze video/podcast hoe Nederland* ***zo'n politiek instabiel land werd en hoe het beter kan****.*

Wynia's Week is er 156 keer per jaar, *onafhankelijk en ongebonden, vol met nieuws en achtergronden over politiek, cultuur en economie.* ***Neem een gratis abonnement! En wordt nu donateur!***

De boeken van Wynia's Week worden uitgegeven door Uitgeverij Blauwburgwal. Bestel ze hier!